

Fjärde söndagen efter påsk

Predikan 2024-04-28, distansgudstjänst.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för ditt heliga ord där Anden talar till oss om vår synd och din nåd. Styrk vår tro och låt oss så till sist få se din härlighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Helgelsens väg

Epistel: Jak. 1:17-21.

Evangelium: Joh. 16:5-15 (som också är dagens predikotext).

Jesus sade till sina lärjungar: 5 Nu går jag till honom som har sänt mig, och ingen av er frågar mig: Vart går du? 6 Men eftersom jag har sagt er detta, är era hjärtan fyllda av sorg. 7 Men jag säger er sanningen: Det är bäst för er att jag går bort. Ty om jag inte går bort, kommer inte Hjälparen till er. Men när jag går bort, skall jag sända honom till er. 8 Och när han kommer, skall han överbevisa världen om synd och rättfärdighet och dom: 9 om synd, ty de tror inte på mig, 10 om rättfärdighet, ty jag går till Fadern och ni ser mig inte längre, 11 om dom, ty denna världens furste är dömd. 12 Jag har ännu mycket att säga er, men ni kan inte bära det nu. 13 Men när han kommer, sanningens Ande, då skall han föra er in i hela sanningen. Ty han skall inte tala av sig själv, utan allt det han hör skall han tala, och han skall förkunna för er vad som kommer att ske. 14 Han skall förhärliga mig, ty av det som är mitt skall han ta och förkunna för er. 15 Allt vad Fadern har är mitt. Därför sade jag att han skall ta av det som är mitt och förkunna för er.

I dagens epistel skriver Jakob:

Allt det goda vi får och varje fullkomlig gåva är från ovan. Det kommer ner från ljusens Far, som inte förändras eller växlar mellan ljus och mörker. I kraft av sin vilja har han fött oss på nytt genom sanningens ord (Jak. 1:17f).

Här betonas att frälsningen helt och hållet är en gåva från Gud genom ordet. Endast genom detta ord talar den helige Ande till oss. Endast genom detta ord kan en människa bli född på nytt. När Jesus i vår text säger: *”Jag har ännu mycket att säga er, men ni kan inte bära det nu”* (v. 12), är det inte fråga om några nya uppenbarelser efter apostlarnas tid. Nej, Jesus vet att apostlarna i sin bedrövelse inte kan ta emot all undervisning. Men just därför skall Jesus efter sin uppståndelse och himmelsfärd sända sin helige Ande och då genom pingstens under påminna dem om allt vad han har befallt. Jesus säger ju: *”Men när han kommer, sanningens Ande, då skall han föra er in i hela sanningen”* (v. 14). Därför är det helt fel att lära att några nya uppenbarelser skulle kunna tillkomma efter apostlarnas tid. Det var ju apostlarna som blev ledde fram till hela sanningen. Senare kyrkomöten eller uppenbarelser genom tungotal och profetior kan aldrig komma med några nya uppenbarelser. Om detta ändå sker är det inte från Gud utan från djävulen.

I dagens evangelium säger Jesus:

”Ty om jag inte går bort, kommer inte Hjälparen till er. Men när jag går bort ska jag sända honom till er” (v. 7).

Lärjungarna var bedrövade. Jesus säger att deras hjärtan var fyllda av sorg. De förstod att Jesus var väg att gå in i sitt stora lidande, men de hade inte förstått hur eller varför det skulle ske. Tanken att Messias skulle komma som en jordisk konung som skulle triumfera över fienderna satt djupt rotade i deras hjärtan liksom hos alla andra människor. Judafolket satte sin förtröstan till en Messias som skulle göra dem fria från det romerska oket, som var mycket tungt och svårt. Vi kan jämföra detta med hur vi i vår tid har haft och har en rad världsliga härskare som framträder som tyranner och håller oskyldiga människor under ockupation och svåra lidanden. Somliga tänker då att kristendomens budskap är att människorna genom evangelium skall få hjälp att få en bättre värld. Men Jesus visar i vår text att detta inte är vad Anden lär oss. Han betonar att Anden har tre huvuduppgifter. Jesus säger:

När han [Anden] kommer ska han överbevisa världen om synd och rättfärdighet och dom (v. 8).

Detta är den bibliska läran om Anden och hans verk. Det är inte så att apostlar och evangelister på egen hand har försökt förstå allt vad Jesus gjorde och lärde. Nej, Jesus sände sin helige Ande till apostlarna på pingstdagen så att allt de lärde var Guds eget, inspirerade ord. Vi sammanfattar därför predikan i följande punkter:

1. Den helige Ande överbevisar världen om synd.
2. Den helige Ande överbevisar världen om rättfärdighet.
3. Den helige Ande överbevisar världen om dom.

1. Den helige Ande överbevisar världen om synd.

Jesus säger i vår text: *Anden ska överbevisa världen... om synd ty de tror inte på mig (v. 9).* Världens människor ser bara synden i världslig mening. De ser missförhållanden, olyckor, kriminalitet krig och förtryck. Och allt sådant är verkligen en följd av synden. Men en rätt, biblisk predikan måste gå mycket djupare och verkligen följa vad Jesus här säger. Den verkliga synden består framför allt i hjärtats syndafördärv, som framgår av orden *”ty de tror inte på mig”*. Genom syndafallet har Adam och alla hans efterkommande blivit skilda från Gud. Bibeln lär rakt på sak: *”med skuld är jag född och med synd blev jag till i min moders liv”* (Ps. 51:7). Detta innebär att också det högsta och bästa hos människan är synd. Ja, det är just detta att människan efter syndafallet med hela sitt förnuft och med sina allra högsta gåvor likväl står emot Gud i otro. Därför måste en rätt, biblisk predikan straffa människan i hennes högmod.

Här är det inte fråga om den världsliga styrelsen. Gud regerar världen genom överheten. Luther skriver: *”I dessa ting låter Kristus världens vishet, lagar och ordningar ha sin ostörda gång. Ty där tillhör det världen att regera och urskilja det som bör prisas eller straffas. Så straffar han inte heller världens ämbeten och olika stånd, som är en Guds stiftelse och ordning.”* Det är ett allvarligt missbruk när man tror att man skall försöka styra och förbättra världen genom evangelium. Detta skall i stället ske med hjälp av den naturliga lagen och människans förnuft. I sådana saker som t.ex. gäller vilken politik som är den bästa har ofta världsliga människor bättre förstånd än de kristna. Och när man försöker styra världen med hjälp av evangelium blir det helt fel. Till politiken och världslig

styrelse hör ofta konsten att kunna kompromissa och komma fram till lösningar som är så bra som möjligt. Här ska de kristna tillsammans med andra använda sitt förnuft.

Men den helige Ande straffar världen på sitt eget sätt. *”Anden pekar inte ut vissa yttre gärningar utan dömer allt som förnuftet och världslig vishet företar sig”*, säger Luther. Det innebär framför allt att den naturliga människans tankar om Gud och religionen är otillräckliga och felaktiga. Världen har inte lärt känna Kristus utan avvisar honom som den enda vägen till frälsning. Man menar att det finns många olika vägar till Gud och att ingen särskild religion kan ha hela sanningen. Många med stor lärdom är ändå sorgligt okunniga om Bibelns innehåll. Och de som känner till bibelns lära avvisar den ofta högröstat. När t.ex. biskop John T. Robinson i England skrev en bok om att *”Gud är död”* (Honest to God, 1963) uttryckte han bara vad den stora mängden modernistiska teologer egentligen lärde, fastän de inte ville uttrycka sig så drastiskt. De modernistiska teologerna använder hellre bibliska ord och uttryck och trosbekännelsernas egna formuleringar, men lägger in en helt ny och för Bibeln främmande innebörd i dessa. Så kan de framstå som fromma teologer och lärare, medan de samtidigt avvisar hela Jesu undervisning.

Men Jesus säger: *”Andens ska överbevisa världen... om synd. Ty de tror inte på mig”* (v. 9). Detta är den helige Andes rätta predikan. Människans huvudsynd är själva otro. Den oomvända människan tror inte på Gud av hjärtat. Detta visar sig i mötet med Jesus Kristus och hans eget ord. När han säger att alla människor är födda i synd och måste födas på nytt avvisas detta med bestämdhet av världen. Det avvisas också av den falska kyrkan, som vill hålla sig väl med världen och dess tänkesätt. Men den som vill vara kristen måste följa Jesu ord och förstå att Anden framför allt dömer hjärtats otro och våra ogudaktiga tankar. Anden fördömer alla mänskliga filosofier och religioner som sätter sig upp mot den bibliska läran om Jesus Kristus som världens ende Frälsare.

2. Den helige Ande överbevisar världen om rättfärdighet.

Jesus förklarar detta med orden: *”Anden ska överbevisa världen... om rättfärdighet, ty jag går till Fadern och ni ser mig inte längre”* (v 10). Här ska vi lägga märke till att Jesus inte alls talar om människans egen fromhet eller hennes egna gärningar. Anden har ju redan överbevisat världen om att alla mänskliga gärningar, alla mänskliga tankar, allt förnuft och all mänsklig vishet är oduglig inför Gud. Att försöka komma inför Gud med sådant är otro. Den vägen är för alltid stängd. De som lär att rättfärdiggörelsen helt eller delvis beror på människans fromhet eller hennes goda gärningar är på villovägar. En enda sak gäller inför Gud och det är att *Jesus går till Fadern*. Det betyder att Jesus ensam går in i döden för att sona hela mänsklighetens synd och skuld. Det betyder att han genom sin uppståndelse framträder i härlighet, fullkomligt rättfärdig. Det betyder att han genom sitt verk har försonat hela världen med Gud så att ingenting längre återstår. Det innebär att en fullkomlig rättfärdighet finns hos honom och att den gäller hela världen. Det innebär också att den inte kan tas emot genom gärningar eller vår kärlek, utan endast genom tron. Det är detta som aposteln Paulus, ledd av den helige Ande, skriver om i Romarbrevet när han säger:

Jag skäms inte för evangeliet. Det är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror, juden först men också greken. I evangeliet uppenbaras rättfärdighet från Gud, av tro till tro, som det står skrivet: Den rättfärdige ska leva av tro (Rom. 1:16f).

Paulus nämner inte alls några gärningar. Han talar endast om Guds kraft till frälsning. Denna kraft är uppenbarad i evangeliet. Där avslöjas för oss rättfärdigheten från Gud. Paulus skriver längre fram i brevet:

Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag, en som lagen och profeterna vittnar om, en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus för alla som tror. Här finns ingen skillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus. Honom har Gud ställt fram som en nådastol genom tron på hans blod. Så ville han visa sin rättfärdighet (Rom. 3:21-25).

Detta är vad Jesu ord om att han ”går till Fadern” betyder. Han ensam har utfört det stora försoningsverket. Han ensam har fullgjort lagen i vårt ställe. Fadern sände honom till världen just för detta. Gud älskade världen så högt att han utgav sin ende Son för alla våra synder. Därför skall var och en som tror inte förgås utan ha evigt liv. Jesus uppstod ur graven med en ”rättfärdighet från Gud, utan lag, genom tro på Jesus Kristus för alla som tror.”

Det är endast genom denna förkunnelse som Anden överbevisar världen om rättfärdighet. *Det sker* när läran om rättfärdiggörelsen predikas rent och klart i den kristna kyrkan. Men *det sker inte* där man lär att tron och kärleken samverkar i rättfärdiggörelsen. Så predikas det tyvärr inom de flesta kyrkor och samfund idag och inte bara inom den romersk-katolska kyrkan. Man menar att kärleken och människans goda vilja måste finnas med i rättfärdiggörelsen och samverka där. Tanken att den i synd helt förtappade människan blir rättfärdiggjord *utan* några gärningar, *utan* någon kärlek - den tanken anses inte längre möjlig. Man talar istället om ”*en ny Paulustolkning*”, där man skulle ha förstått Paulus bättre än vad Martin Luther och reformationen gjorde. Man talar om att de gamla motsättningarna mellan de olika samfunden är övervunna genom den moderna ekumeniska rörelsen i dialogen mellan konfessionerna. Men vi ska då lägga märke till att denna enhet beror på att man har övergett vad Jesus här säger, nämligen att rättfärdigheten inför Gud endast beror på att Jesus går till Fadern.

Så lär vår lutherska bekännelse helt i enighet med Jesu ord när den säger:

Vidare lärs att vi inte kan få förlåtelse och rättfärdighet inför Gud genom vår egen förtjänst eller genom egna gärningar och tillfyllestgörelse (fullgörande). Men vi får syndernas förlåtelse och blir rättfärdiga inför Gud av nåd för Kristi skull genom tron. Det sker när vi tror att Kristus har lidit för oss och att syndernas förlåtelse, rättfärdighet och evigt liv skänks oss för hans skull. Ty denna tro vill Gud anse och tillräkna som rättfärdighet inför sig, som S:t Paulus säger i Romarbrevet 3-4. (Augsburgska Bekännelsen, art. 4, övers. SR).

Om inte denna lära om rättfärdiggörelsen bevaras ren och klar i kyrkan har ljuset i förmörkats. Då är kyrkan inte längre en sann, biblisk kyrka utan en sekt som står under den helige Andes dom.

3. Den helige Ande överbevisar världen om dom.

Jesus förklarar detta med orden: *Anden ska överbevisa världen... om dom, ty denna världens furste är dömd (v. 11)*. Dessa ord syftar på, att när Anden har överbevisat världen om synd och otro och när han har förkunnat att Jesu försoningsverk är vår enda rättfärdighet inför Gud, då vill världen ändå inte tro detta. Istället hånar och förföljer världen denna förkunnelse och betecknar den som extrem och farlig. I vår tid kallar man den för "fundamentalism" och "bokstavstro" och vill därmed säga att det är en ytterlighetsriktning av samma slag som den verkligt farliga religiösa och politiska fanatism man idag möter på olika håll. Men biblisk kristendom strider inte med världsliga vapen utan genom en lugn och lågmäld predikan om vad den helige Ande säger i ordet. I Bibeln används endast Andens svärd. Anden framhåller att orsaken till fientligheten mot Guds kyrka är djävulen och hans anhang. Denna onda andemakt, som den moderna människan föraktfullt avvisar och förklarar som en medeltida kvarleva, är enligt Skriften en högst påtaglig realitet. Jesus kallar honom i vår text *"denna världens furste"*. På ett annat ställe säger Jesus om honom:

"Ni har djävulen till er fader. Och vad er fader har begär till, det vill ni göra. Han har varit en mördare från början och har aldrig stått på sanningens sida, eftersom sanning inte finns i honom. När han talar lögn, talar han av sitt eget, ty han är en lögnare, ja, lögnens fader" (Joh. 8:44).

Det Anden nu överbevisar världen om är att *"denna världens furste är dömd"* (v. 11). Luther påpekar att Guds domar sker i två steg. Det är som i en världslig rättegång. Först avkunnas domen, och man vet då att brottslingen kommer att få sitt straff. Lika säkert som att domen är avkunnad är det att domen kommer att verkställas. På samma sätt är det med Guds dom över djävulen. Redan på syndafallets dag uttalade Gud domen över Satan när han förklarade att *"kvinnans säd skulle trampa sönder ormens huvud"* (1 Mos. 3:15). Kvinnans säd är Kristus, som genom sin död och uppståndelse fullkomligt har besegrat Satan. Denna dom innebar att Satan en gång för alla är dömd. En dom som Gud har uttalat kommer alltid att verkställas. Det sker slutgiltigt på domens dag när det står att djävulen och hans änglar kastas *i den brinnande sjön* (Upp. 20:10). Men redan den ursprungliga domen innebär att djävulen för alltid är besegrad. Även om han för en tid tillåts att regera bland världens barn är hans tid kort. Han har också förlorat makten över alla dem som tror på Kristus. De har övergått från hans onda rike till Guds rike. Därför gör djävulen allt han kan för att om möjligt få de kristna att avfalla från tron och därmed på nytt komma under Satans rike. Om detta skriver aposteln Petrus:

"Var nyktra och vaksamma. Er motståndare djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter vem han skall sluka." (1 Petr. 5:8).

Det är om detta Anden nu predikar med orden: *Anden ska överbevisa världen... om dom, ty denna världens furste är dömd*. Detta säger Jesus till sina lärjungar för att trösta dem i bedrövelsen. Även när djävulen på olika sätt angriper och förföljer de kristna skall vi veta att han redan är dömd. Han har ingen furstemakt alls över Kristi kyrka. Världens människor försöker visserligen på många sätt att regera över kyrkan. Det kan ske genom att kyrkoråd och kyrkofullmäktige inte består av kristna människor utan av politiker eller andra som inte förstår att kyrkan endast skall regeras av Kristus genom ordet. Så kommer världsliga människor och falska lärare att med obibliska beslut och

läror försöka att hålla kyrkan i en modern, babylonisk fångenskap. Man har då också hjälp av välmenande, bibeltroende grupper som inte förstår nödvändigheten av att bryta kyrkogemenskapen med sådana kyrkor som inom sig lär eller tolererar falsk lära. Dessa grupper säger om och om igen att Gud vill att man skall stanna kvar i den falska kyrkan så att man också där skall få ha Guds ord tillsammans med villoläran. Men Anden övertygar oss genom sitt ord att detta inte är vad Gud vill. *Anden säger att denna världens furste är dömd (v. 11)*. Samme Ande uttrycker detta med orden: ”*Gå inte som omaka par i ok med dem som inte tror. Vad har väl rättfärdighet med orättfärdighet att göra? Eller vad har ljus gemensamt med mörker*” (2 Kor. 6:14)? Och genom samme apostel säger Anden: ”*Ge akt på dem som vållar splittring och kan bli er till fall, i strid mot den lära som ni har fått undervisning i. Vänd er bort från dem*” (Rom. 16:17).

Den kristna kyrkan har genom Jesu undervisning fått en stor tröst i bedrövelsen. Djävulens förföljelser genom världen och den falska kyrkan är visserligen en svår prövning men de kristna har löftet om att detta inte kan övervinna dem om de bara håller fast vid ordet.

Till sist sammanfattas dagens evangelium med orden om Andens viktigaste verk. Jesus säger: *Han skall förhärliga mig, ty av det som är mitt skall han ta och förkunna för er. (v. 14)*. Så vill Gud att Kristus skall förhärligas i kyrkan idag. Där skall hans ord ljuda rent och klart och sakramenten förvaltas precis så som Jesus har instiftat dem. Detta skall ske till Guds ära, till att förhärliga Kristus och till vår eviga frälsning.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.